

*Verwey-
Jonker*

*Acht vragen over de
SCP leefsituatie-index
voor gemeenten*

*Verwey-
Jonker*
Instituut

Onderzoek naar maatschappelijke vraagstukken

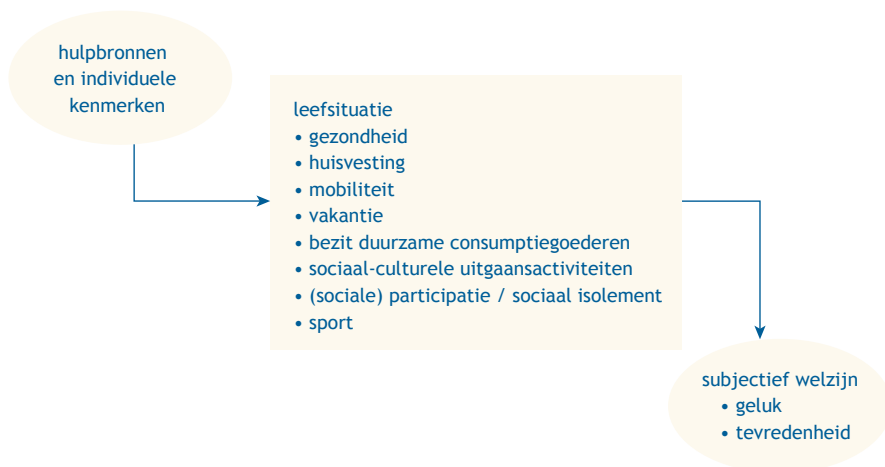
Acht vragen over de SCP leefsituatie-index voor gemeenten

Vraagt u zich ook wel eens af: hoe gaat het met de inwoners van onze gemeente? Verbetert hun woonsituatie? Sporten jongeren meer dan ouderen? Neemt het sociaal isolement toe? Deze brochure gaat over de SCP leefsituatie-index. Met dit meetinstrument krijgt u als gemeente in een oogopslag een beeld van de leefsituatie van uw inwoners. Ook kunt u inzoomen op de verschillen tussen groepen en wijken.

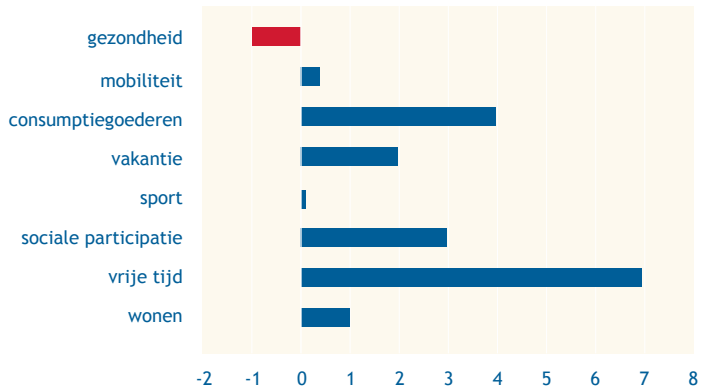
1. Wat is de SCP leefsituatie-index?

De leefsituatie-index is een meetinstrument waarmee een gemeente een integraal beeld krijgt van de leefsituatie van inwoners. De index onderzoekt de leefsituatie op acht terreinen die door overheidsbeleid kunnen worden beïnvloed: huisvesting, gezondheid, sociale participatie, vrijetijdsbesteding, sport, mobiliteit, bezit van duurzame consumptiegoederen

en vakantie. De index brengt de leefsituatie in één enkel cijfer in beeld. Concreet bestaat de index uit een vragenlijst met negentien vragen die mensen invullen in circa zeven minuten. De leefsituatie-index is ontwikkeld door het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). Het SCP gebruikt de index in landelijke rapporten, zoals in *De Sociale Staat van Nederland*.

▲ figuur 1. Conceptueel kader bij de leefsituatie.

▲ *figuur 2. Ontwikkeling van de domeinen van de leefsituatie in Lelystad (2004-2010).*

2. Zijn er al gemeenten die de leefsituatie-index gebruiken?

Drie grote gemeenten maken anno 2012 gebruik van de leefsituatie-index. Het gaat om Amsterdam, Eindhoven en Lelystad. Ze doen dit al een aantal jaren. Daardoor hebben ze inmiddels een goed beeld van de ontwikkelingen in hun stad. Dordrecht, Haarlemmermeer, Purmerend en de provincie Groningen hebben ook de index gebruikt.

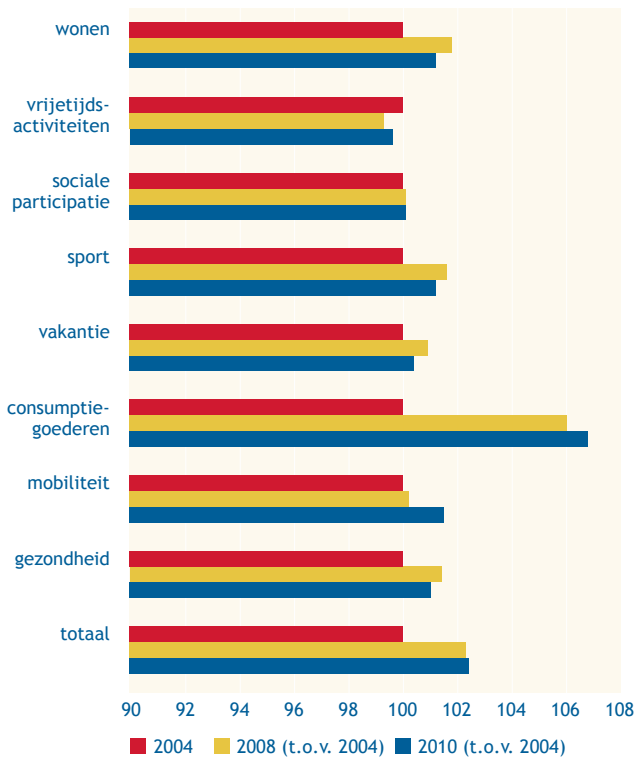
3. Wat kan een gemeente met de index?

De leefsituatie-index kunt u gebruiken om ontwikkelingen te monitoren: hoe gaat het door de tijd heen met de inwoners van onze gemeente? Daarnaast is de index een middel om te signaleren welke groepen of wijken het goed doen en welke minder. De index is ook een benchmark: het helpt u om de eigen situatie te vergelijken met Nederland en met de situatie in vergelijkbare gemeenten.

U kunt de index in twee fasen van het beleidsproces gebruiken: bij het ontwikkelen van beleid en bij het evalueren, om de effecten van beleid te meten.

Wijze gebruik	Fase beleidsproces	
	Beleidsvorming/-ontwikkeling	Evaluatie
Monitor	Sociale monitor	Effectmonitor
Benchmark	Sociale benchmark	Effectbenchmark

▲ *tabel 1. Mogelijkheden om de SLI te gebruiken.*

▲ *figuur 3. Ontwikkeling van de domeinen van de leefsituatie (2004-2010, Amsterdam).*

4. Wat levert de index een gemeente op?

De index vat met één cijfer ontwikkelingen samen op acht verschillende maatschappelijke terreinen: gezondheid, woonsituatie, diversiteit van vrijetijdsactiviteiten, sociale participatie, bezit duurzame consumptiegoederen, mobiliteit, sportbeoefening en vakantie.

Ontwikkelingen in beeld

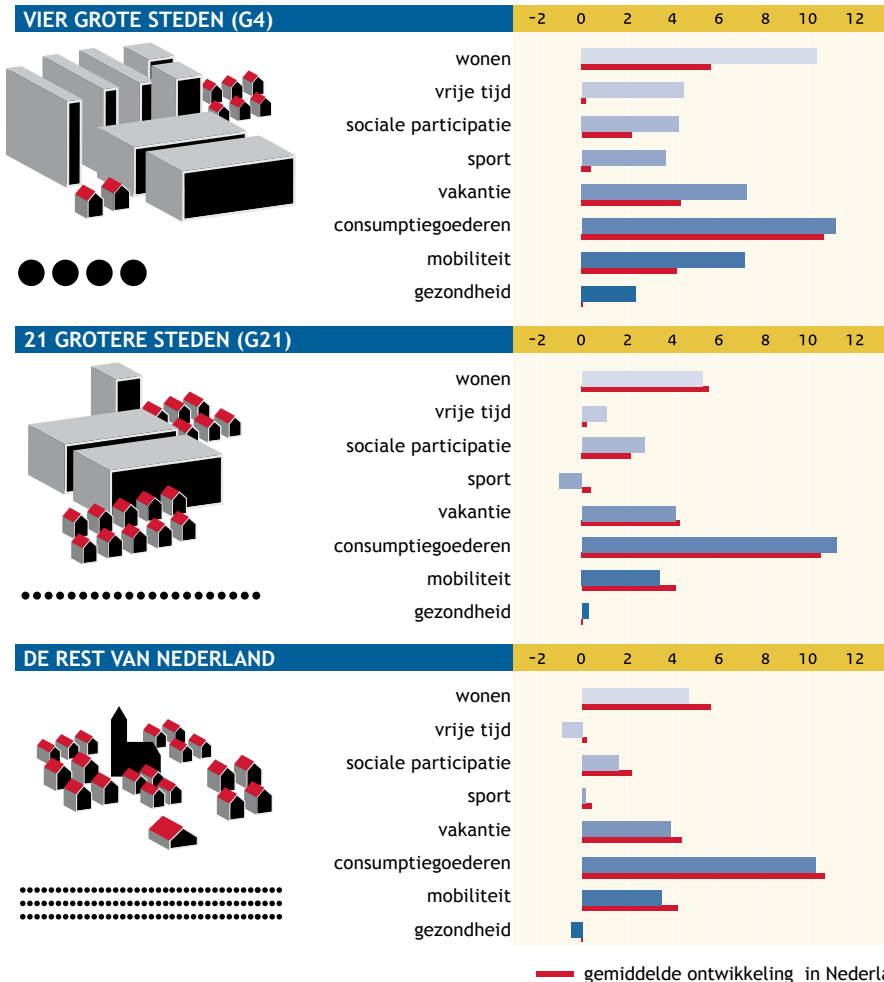
De leefsituatie-index levert actuele informatie op over ontwikkelingen op de acht terreinen. Daarmee kan de gemeente zo nodig beleid aanpassen of nieuw beleid ontwikkelen. In tabel 2 ziet u bijvoorbeeld hoe Eindhoven de ontwikkelingen rondom sociaal isolement al een aantal jaren volgt (tabel 2).

De index brengt de ontwikkelingen op verschillende terreinen in één oogopslag in beeld. In figuur 3 ziet u dit voor de gemeente Amsterdam over de periode 2004-2010.

	2007	2008	2009	2010
Meer Eindhovenaren gaan participeren Leefsituatie-index Alle Eindhovenaren (stedelijk gemiddelde)	104	105	106	105
Niet meedoen % Eindhovenaren dat niet meedoet	5%	5%	4%	4%
Sociaal isolement % Eindhovenaren in een sociaal isolement	6%	5%	6%	5%

▲ *tabel 2. De SLI in de Eindhovense Stadsmonitor.*

► *figuur 4.*
Leesvoorbeeld: de woonsituatie in de 'rest van Nederland' is tussen 1997 en 2010 iets minder dan gemiddeld verbeterd, in de G21 is die ongeveer gemiddeld verbeterd en in de G4 is de woonsituatie veel meer dan gemiddeld verbeterd.

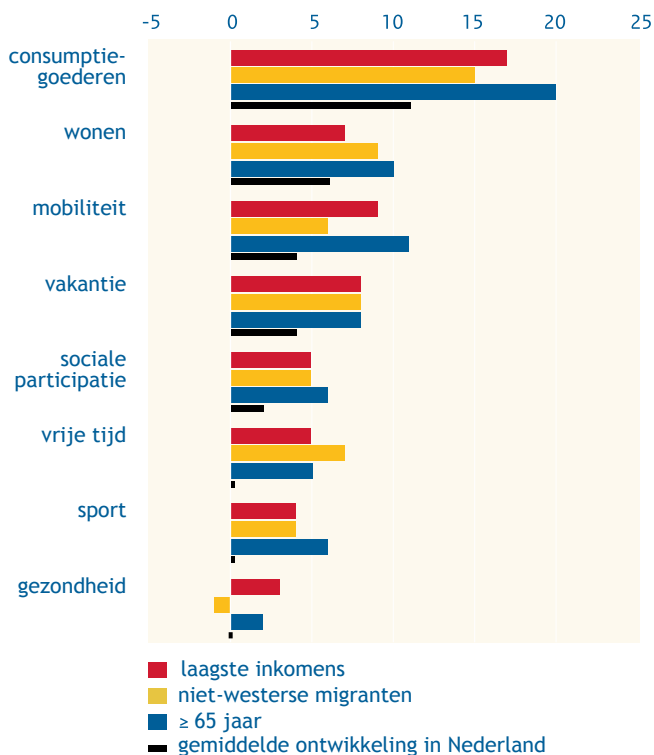
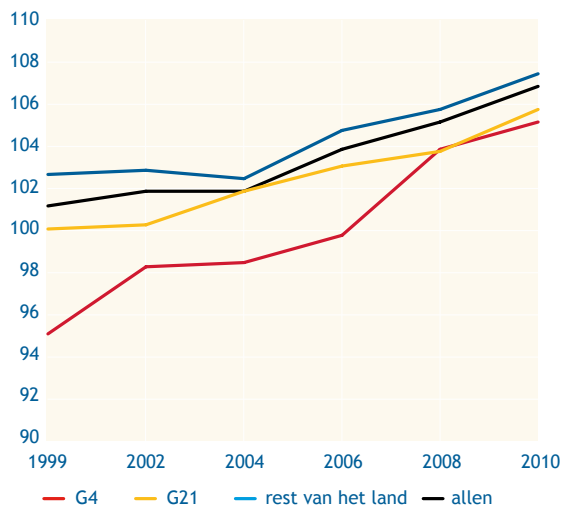
Signaleren van verschillen tussen groepen

De leefsituatie-index brengt ook trends in de leefsituatie van verschillende sociale groepen in beeld. Hoe doen bijvoorbeeld jongeren het ten opzichte van ouderen op de acht terreinen? Het instrument kijkt door de jaren heen steeds naar verschillen tussen leeftijdsgroepen. Ongewenste verschillen tussen groepen heeft u hiermee snel in beeld.

Benchmark

Als gemeente kunt u de index gebruiken als benchmark: hoe doet uw gemeente het vergelijken met andere of soortgelijke gemeenten? Daarbij kunt u uw eigen gemeente vergelijken met de vier grote steden, met de G21 en G32 en met de rest van Nederland.

► **figuur 5.**
 Deze figuur laat zien dat de G4 hun achterstand op de overige gemeenten in 12 jaar tijd voor een groot deel hebben ingehaald. De volgende figuur laat zien dat die inhaalrace op alle domeinen van de leefsituatie heeft plaats gevonden.

◄ **figuur 6.**
 Ontwikkeling van de domeinen van de leefsituatie voor drie groepen in Nederland (1999-2010, indexscores 1999 = 100 voor elk domein)
 Leesvoorbeeld: Het bezit van consumptiegoederen is in Nederland met 11% gestegen. Bij de inkomensgroep is het bezit met 17% gestegen, bij de niet-westerse migranten met 15% en bij mensen ouder dan 65 jaar met 20%.

5. Voor wie is de index handig?

De leefsituatie-index is handig voor lokale politici die willen weten hoe het met de leefsituatie gesteld is in hun gemeente en hoe de gemeente scoort ten opzichte van landelijke ontwikkelingen. De index biedt verder nuttige beleidsinformatie voor beleidsmakers die informatie wensen over de ontwikkelingen op een bepaald beleidsterrein. Onderzoekers van gemeenten vinden de index handig omdat ze hiermee snel en concreet onderzoek kunnen uitvoeren op de acht sociale domeinen.

6. Wat zijn de ervaringen van andere gemeenten?

De gemeenten die de leefsituatie-index gebruiken, vinden het instrument concreet. Het geeft ze houvast en de index biedt goede mogelijkheden om trends in beeld te brengen. De kracht van de index is volgens de gemeenten dat je verschillen tussen wijken en groepen kunt zien. Je kunt als gemeente ontwikkelingen in de tijd volgen en zien welke groepen of wijken achterblijven.

Een klein aantal gemeenten gebruikt de index daarnaast om beleidseffecten te meten. Verder vinden gemeenten het prettig om de eigen uitkomsten in een breder perspectief te zien.

7. Wat vraagt dit van gemeenten?

Als u met de index aan de slag wilt, bepaalt u eerst de grootte van de steekproef. Dit is afhankelijk van de gewenste schaal om uitspraken over te doen (in het algemeen volstaat een steekproef van 1200 tot 1400 personen). Vervolgens kiest u hoe de enquête wordt afgenomen: digitaal, schriftelijk, of face tot face. U kunt de analyse (laten) verrichten met een module van SPSS. Het is handig als er binnen de gemeente één persoon verantwoordelijk is voor de uitvoering van de index. De analyse van data vraagt van de gemeenten wel de nodige tijd.

8. Waar vind ik meer informatie?

Lees het rapport van het SCP en het Verwey-Jonker Instituut over de SCP leefsituatie-index: 'De sociale staat van de gemeente. Lokaal gebruik van de SCP leefsituatie-index'. U kunt dit rapport bestellen via: www.scp.nl, of downloaden, ook via www.verwey-jonker.nl.

Verder kunt u met al uw vragen terecht bij dr. Jeroen Boelhouwer van het SCP: j.boelhouwer@scp.nl; Tel (070) 340 7689 of dr. Rob Gilsing van het Verwey-Jonker Instituut: Rgilsing@verwey-jonker.nl; Tel (030) 230 07 99.

Onderzoek naar maatschappelijke vraagstukken

Het Verwey-Jonker Instituut verricht vernieuwend, oplossingsgericht en onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van het verbeteren van de strategie, het rendement en de sociale kwaliteit van beleid en uitvoering op sociaal-maatschappelijk terrein.

Kennismaken met het Verwey-Jonker Instituut?

Bel 030 2300799. Wij lichten graag onze mogelijkheden toe.

Meer informatiemateriaal:

- Werkprogramma
- Nieuwsbrief
- Bezoek onze website www.verwey-jonker.nl en www.kenniswerkplaatstienplus.nl voor het volledige overzicht van rapporten en publicaties.

*Verwey-
Jonker*
Instituut

Sociaal en Cultureel Planbureau

Kromme Nieuwegracht 6

3512 HG Utrecht

T : 030 - 230 07 99

F : 030 - 230 06 83

E : secr@verwey-jonker.nl

I : www.verwey-jonker.nl

Parnassusplein 5

2511 v x Den Haag

T : 070 - 340 70 00

F : 070 - 340 70 44

E : info@scp.nl

I : www.scp.nl